

พุทธนวัตกรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการของผู้ประกอบการธุรกิจปุ๋ย ในจังหวัดกาญจนบุรี

BUDDHIST INNOVATION FOR PROMOTE MANAGEMENT OF FERTILIZER BUSINESS OPERATORS IN KANCHANABURI PROVINCE

ฝนธิป ศรีวรญาณ*, เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, สุรพล สุยะพรหม

Fontip Sriwaranyoo*, Kiettisak Suklueang, Surapon Suyaprom

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

*Corresponding Author E-mail: fonfarm@gmail.com

Received April 30, 2026; Revised June 25, 2026; Accepted July 3, 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาการบริหารจัดการของผู้ประกอบการธุรกิจปุ๋ย 2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการของผู้ประกอบการธุรกิจปุ๋ย และ 3. นำเสนอพุทธนวัตกรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการของผู้ประกอบการธุรกิจปุ๋ยในจังหวัดกาญจนบุรี ทำการการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยประชากร คือ บุคลากรจากบริษัทธุรกิจปุ๋ย และใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 113 คน ตามสูตรของ Yamane ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 รูปหรือคน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.942 และแบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้างตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและได้รับกลับคืนครบ 100% จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนาและเชิงอนุมาน และยืนยันผลด้วยการสนทนากลุ่มเฉพาะ

ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารจัดการของผู้ประกอบการธุรกิจปุ๋ย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.53) รายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 8 ด้าน เรียงตามค่าเฉลี่ยดังนี้ ผลผลิตภัณฑ์และการให้บริการ รองลงมาคือ การนำวัสดุอุปกรณ์สินค้ามาใช้ในธุรกิจ การตลาดและการขาย โครงสร้างธุรกิจ การจัดส่งสินค้าออก การบริหารทรัพยากรมนุษย์ การดำเนินงานของฝ่ายต่างๆ ที่ต้องประสานงานกัน การจัดซื้อสินค้าและปัจจัยการผลิต และปานกลาง 1 ด้านคือ การพัฒนาเทคโนโลยี 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการของผู้ประกอบการธุรกิจปุ๋ย พบว่า 2.1 ปัจจัยการบริหารภายในองค์กรส่งผลต่อการบริหารจัดการของผู้ประกอบการธุรกิจปุ๋ย 3 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เรียงลำดับ คือ คุณธรรม เงิน วัสดุสิ่งของ 2.2 หลักผล 5 ส่งผลต่อการบริหารจัดการของผู้ประกอบการธุรกิจปุ๋ย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 เรียงลำดับคือ ศรัทธา ความเชื่อ วิริยะ ความเพียร ปัญญา ความรอบรู้ สมาธิ ความตั้งใจมั่น สติ ความระลึกได้ และ 3. พุทธนวัตกรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการของผู้ประกอบการธุรกิจปุ๋ยในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจปุ๋ยนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ามาบูรณาการ คือ หลักผล 5 เพื่อให้การบริหารจัดการมีความสมบูรณ์ทั้งทางโลกและทางธรรม คือ ศรัทธา ความเชื่อ วิริยะ ความเพียร สติ ความระลึกได้ สมาธิ ความตั้งใจมั่น และปัญญา ความรอบรู้ นอกจากนั้นยังนำปัจจัยการบริหารจัดการในองค์กร มาเป็นพื้นฐานในการส่งเสริมการบริหารจัดการของผู้ประกอบการธุรกิจปุ๋ยในจังหวัดกาญจนบุรีประสบความสำเร็จทางธุรกิจที่มีกำไรและเป็นธรรม

คำสำคัญ: พุทธนวัตกรรม, การบริหารจัดการ, ผู้ประกอบการธุรกิจปุ๋ย

Abstract

This research article aimed to: 1. study the management of fertilizer business entrepreneurs, 2. study the factors affecting the management of fertilizer business entrepreneurs, and 3. propose Buddhist innovations to promote the management of fertilizer business entrepreneurs in Kanchanaburi Province. A mixed-methods research design combining quantitative and qualitative approaches was employed. The population consisted of personnel from fertilizer businesses. The sample comprised 113 individuals selected according to Yamane's formula, and 18 key informants (monks and individuals) were selected. The research instruments included a questionnaire with a reliability value of 0.942 and structured interviews aligned with the objectives. Data was collected personally by the researcher with a 100% response rate, then analyzed using descriptive and inferential statistics, and verified through a focus group discussion.

The research results showed that: 1. The overall management of fertilizer business entrepreneurs was at a high level ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.53). When considering each dimension, 8 dimensions were at a high level, ranked by mean as follows: Products and Services, followed by Inbound Logistics, Marketing and Sales, Business Structure, Outbound Logistics, Human Resource Management, Interdepartmental Operations, and Procurement/Factors of Production; while 1 dimension was at a moderate level: Technology Development. 2. Regarding factors affecting the management of fertilizer business entrepreneurs, it was found that: 2.1 Internal organizational management factors significantly affected management at the 0.01 statistical level in three aspects, ranked as follows: Virtue (Moral/Ethics), Money, and Materials; 2.2 The Bala 5 (Five Powers) principle significantly affected management at the 0.01 and 0.05 statistical levels, ranked as follows: Saddha (Faith/Conviction), Viriya (Perseverance/Effort), Panna (Wisdom/Knowledge), Samadhi (Concentration/Focus), and Sati (Mindfulness/Awareness) and 3. Regarding Buddhist innovations to promote the management of fertilizer business entrepreneurs in Kanchanaburi Province, it was found that entrepreneurs integrated Buddhist principles specifically the Bala 5 to ensure holistic management in both secular and spiritual aspects (Saddha, Viriya, Sati, Samadhi, and Panna). Furthermore, internal management factors were applied as a foundation to promote the success of fertilizer business entrepreneurs in Kanchanaburi Province, achieving both profitability and fairness.

Keywords: Buddhist Innovation, Management, Fertilizer Business Operators

บทนำ

จังหวัดกาญจนบุรีเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพด้านการเกษตรสูง มีพื้นที่การเกษตรประมาณ 3.1 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 28.9 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด และมีผู้ประกอบการธุรกิจปุ๋ยอินทรีย์จำนวนมากที่มีศักยภาพในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อตอบสนองความต้องการของเกษตรกร แต่ผู้ประกอบการเหล่านี้ยังประสบปัญหาในการบริหารจัดการธุรกิจ ทั้งในด้านการผลิต การตลาด และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ปัญหาการบริหารจัดการธุรกิจปุ๋ยอินทรีย์ในจังหวัดกาญจนบุรีมีความซับซ้อนและเชื่อมโยงกับหลายมิติ จากการศึกษารายงานสถานการณ์

อุตสาหกรรมปุ๋ยอินทรีย์จังหวัดกาญจนบุรี ปี 2566 (สำนักงานเกษตรจังหวัดกาญจนบุรี, 2566) พบประเด็นปัญหาที่สำคัญดังนี้

ประการแรก ด้านการผลิตและการจัดการวัตถุดิบ พบว่า ผู้ประกอบการร้อยละ 68.5 ประสบปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบที่มีคุณภาพในช่วงฤดูกาลเพาะปลูก ขาดระบบการจัดการสต็อกที่มีประสิทธิภาพและมีต้นทุนการขนส่งวัตถุดิบที่สูงขึ้น (สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดกาญจนบุรี, 2566) ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตโดยรวมเพิ่มสูงขึ้นร้อยละ 15-20 ในช่วงปี 2565-2566 (สมาคมการค้าปุ๋ยและธุรกิจการเกษตรไทย, 2566) ประการที่สอง ด้านการตลาดและการแข่งขันผู้ประกอบการร้อยละ 72.3 ขาดการวางแผนการตลาดเชิงกลยุทธ์ไม่สามารถสร้างความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ และมีข้อจำกัดในการเข้าถึงตลาดใหม่ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดกาญจนบุรี, 2566) นอกจากนี้ ยังพบว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังไม่สามารถสร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้กับเกษตรกร โดยเฉพาะในด้านประสิทธิภาพการใช้งานเมื่อเทียบกับปุ๋ยเคมี (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2566) ประการที่สาม ด้านการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี จากการสำรวจพบว่า ผู้ประกอบการร้อยละ 85.2 ยังขาดการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการกระบวนการผลิตและการบริหารจัดการ (สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ, 2566) ขาดการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ และมีข้อจำกัดในการเข้าถึงองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่เหมาะสม ประการที่สี่ ด้านการบริหารจัดการองค์กร พบว่าผู้ประกอบการร้อยละ 77.8 ยังขาดระบบการบริหารจัดการที่เป็นมืออาชีพ ขาดการวางแผนธุรกิจระยะยาว และมีข้อจำกัดในการพัฒนาบุคลากร (สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2566) นอกจากนี้ การนำหลักธรรมาภิบาลและหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการยังไม่แพร่หลายหรือนำมาใช้อย่างจริงจังมากนัก ซึ่งอาจจะถูกมองว่าเป็นเรื่องของศาสนา เป็นเรื่องของพระภิกษุ หรือเป็นเรื่องของวัดที่จำเป็นต้องใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

จากการศึกษาวิจัยที่ผ่านมาพบว่า การนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการธุรกิจสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานและสร้างความยั่งยืนให้กับองค์กรได้ในปัจจุบัน เนื่องจากหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามีความสอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืนและการสร้างความสมดุลระหว่างการประกอบธุรกิจกับความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะหลักพละ 5 (ที.ปา. 11/300/252) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) ได้แก่ ศรัทธา ความเชื่อ วิริยะ ความเพียร สติ ความระลึกได้ สมาธิ ความตั้งใจมั่น และ ปัญญา ความรอบรู้ เนื่องจากหลักการเหล่านี้เป็นแนวคิดที่ไม่เพียงแต่ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีในสังคมเท่านั้น แต่ยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในเชิงปฏิบัติและพัฒนาจริยธรรมในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากการศึกษาเบื้องต้นพบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจปุ๋ยอินทรีย์ในจังหวัดกาญจนบุรีกำลังเผชิญความท้าทายในหลายด้าน อาทิ การขาดการวางแผนธุรกิจที่เป็นระบบ การบริหารจัดการต้นทุนที่ไม่มีประสิทธิภาพ การขาดการพัฒนานวัตกรรมผลิตภัณฑ์ และการแข่งขันที่รุนแรงในตลาด (สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดกาญจนบุรี, 2566)

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง พุทธนวัตกรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการของผู้ประกอบการธุรกิจปุ๋ยในจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งผลการวิจัยที่ได้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการการเสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคเกษตรกรรม และการส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักพุทธธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการของผู้ประกอบการธุรกิจปุยในจังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการของผู้ประกอบการธุรกิจปุยในจังหวัดกาญจนบุรี
3. เพื่อนำเสนอพหุชนวัตกรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการของผู้ประกอบการธุรกิจปุยในจังหวัดกาญจนบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

ลักษณะการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดให้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยผสมผสานทั้งการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อใช้สนับสนุนและตรวจสอบความถูกต้องของผลการวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลัก ทั้งนี้มุ่งเน้นการวิเคราะห์ข้อมูลในลักษณะเชิงพรรณนา ใช้รูปแบบการศึกษาในกลุ่มเดียวโดยสำรวจสภาพการณ์จริงโดยไม่จัดให้มีการทดลอง พร้อมทั้งกำหนดประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษา ดังนี้

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรจาก 3 บริษัทผู้ประกอบการธุรกิจปุย ได้แก่ บริษัท ไอออนิก จำกัด (ขนาดใหญ่), บริษัท อัยย์ครอป จำกัด (ขนาดกลาง), บริษัท สมาร์ท อะกรี-เทค จำกัด (ขนาดเล็ก) ในจังหวัดกาญจนบุรี รวมจำนวน 156 คน (พินางค์รัตน์ ป้อมค่าย, 2569)

2.2 ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง คำนวณตามสูตรของ Yamane (1973) ทำให้ได้ขนาดตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 113 ตัวอย่าง

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีจำนวนรวม 18 รูปหรือคน แบ่งเป็นกลุ่มกรรมการบริหารของบริษัทปุย จำนวน 3 คน กลุ่มผู้บริหารบริษัทปุย จำนวน 3 คน ประชาชนหรือเกษตรกร จำนวน 6 คน ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐประศาสนศาสตร์ 3 คน และผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนาอีก 3 รูปหรือคน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ได้แก่ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย 1. แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล 2. แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารภายในองค์กร 3. แบบสอบถามเกี่ยวกับหลักพละ 5 และ 4. แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการของผู้ประกอบการธุรกิจปุยในจังหวัดกาญจนบุรี ผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีของ ครอนบาค โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.942 และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างตามวัตถุประสงค์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บข้อมูลกับบุคลากรจาก 3 บริษัทผู้ประกอบการธุรกิจปุย จำนวน 113 ตัวอย่าง สัดส่วนโดยพิจารณาแบ่งเป็น 3 บริษัทผู้ประกอบการธุรกิจปุย ได้แก่ บริษัท ไอออนิก จำกัด (ขนาดใหญ่), บริษัท อัยย์ครอป จำกัด (ขนาดกลาง), บริษัท สมาร์ท อะกรี-เทค จำกัด (ขนาดเล็ก) เพื่อให้ได้ข้อมูลมีลักษณะกระจายให้สัมพันธ์กับสัดส่วนของประชาชน นอกจากนี้ ยังมีการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 รูปหรือคน และจัดการสนทนากลุ่มเฉพาะซึ่งเป็นคนละกลุ่มกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญอีก จำนวน 10 รูปหรือคน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ควบคู่กับการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน โดยอาศัยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สำหรับข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกนำมาวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาในเชิงพรรณนา เพื่อใช้ตรวจสอบและยืนยันผลการวิจัยเชิงปริมาณจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญอีกครั้ง

ผลการวิจัย

1. การบริหารจัดการของผู้ประกอบการธุรกิจปุยในจังหวัดกาญจนบุรี ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารจัดการของผู้ประกอบการธุรกิจปุยในจังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวม

ข้อ	การบริหารจัดการของผู้ประกอบการธุรกิจปุยในจังหวัดกาญจนบุรี	ระดับการปฏิบัติ		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านการนำวัสดุอุปกรณ์สินค้ามาใช้ในธุรกิจ	3.99	0.59	มาก
2	ด้านการดำเนินงานของฝ่ายต่าง ๆ ที่ต้องประสานงานกัน	3.78	0.60	มาก
3	ด้านการจัดส่งสินค้าออก	3.86	0.67	มาก
4	ด้านการตลาดและการขาย	3.99	0.65	มาก
5	ด้านผลิตภัณฑ์และการให้บริการ	4.01	0.67	มาก
6	ด้านโครงสร้างธุรกิจ	3.92	0.61	มาก
7	ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์	3.79	0.64	มาก
8	ด้านการพัฒนาเทคโนโลยี	3.49	0.68	ปานกลาง
9	ด้านการจัดซื้อสินค้าและปัจจัยการผลิต	3.71	0.61	มาก
ภาพรวม		3.84	0.53	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารจัดการของผู้ประกอบการธุรกิจปุยในจังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 8 ด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยดังนี้ ด้านผลิตภัณฑ์และการให้บริการ ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.67) รองลงมา คือ ด้านการนำวัสดุอุปกรณ์สินค้ามาใช้ในธุรกิจ ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.59) ด้านการตลาดและการขาย ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.65) ด้านโครงสร้างธุรกิจ ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.61) ด้านการจัดส่งสินค้าออก ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.67) ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.64) ด้านการดำเนินงานของฝ่ายต่าง ๆ ที่ต้องประสานงานกัน ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.60) ด้านการจัดซื้อสินค้าและปัจจัยการผลิต ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.61) และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาเทคโนโลยี ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = 0.68) ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการของผู้ประกอบการธุรกิจปุยในจังหวัดกาญจนบุรี

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยการบริหารภายในองค์กร ประกอบด้วย ด้านคน ด้านเงิน ด้านวัสดุสิ่งของด้านการจัดการ และด้านคุณธรรม อย่างน้อย 1 ด้าน ส่งผลต่อการบริหารจัดการของผู้ประกอบการธุรกิจปุยในจังหวัดกาญจนบุรี ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ปัจจัยการบริหารภายในองค์กรส่งผลต่อการบริหารจัดการของผู้ประกอบการธุรกิจปุยในจังหวัดกาญจนบุรี

ปัจจัยการบริหารภายในองค์กร	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	1.451	.227		6.406**	.000
ด้านคุณธรรม (X15)	.396	.054	.545	7.274**	.000
ด้านเงิน (X12)	.259	.065	.297	3.960**	.000
ด้านวัสดุสิ่งของ (X13)	.255	.060	.295	3.495**	.001

Multiple R = .745^b, R² = .556, Adjusted R² = .548, Std. Error = .360, F = 68.793, Sig = .000

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยการบริหารภายในองค์กรส่งผลต่อการบริหารจัดการของผู้ประกอบการธุรกิจปุยในจังหวัดกาญจนบุรี 3 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้ คือ ด้านคุณธรรม (X15) ด้านเงิน (X12) ด้านวัสดุสิ่งของ (X13) มีเพียงด้านคน (X11) ด้านการจัดการ (X14) ที่ไม่ส่งผลต่อการบริหารจัดการของผู้ประกอบการธุรกิจปุยในจังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R²) เท่ากับ 0.548 และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการตัดสินใจ (Std. Error) เท่ากับ .360 แสดงว่า ปัจจัยการบริหารภายในองค์กรสามารถร่วมกันทำนายการบริหารจัดการของผู้ประกอบการธุรกิจปุยในจังหวัดกาญจนบุรี ได้ร้อยละ 54.8 ซึ่งสามารถเขียนในรูปของสมการได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 1.451 + .396X_{15} + .259X_{12} + .255X_{13}$$

$$Z_y = .545Z_{(X_{15})} + .297Z_{(X_{12})} + .295Z_{(X_{13})}$$

สมมติฐานที่ 2 หลักผล 5 ประกอบด้วย ศรัทธา ความเชื่อ วิริยะ ความเพียร สติ ความระลึกรู้ได้ สมาธิ ความตั้งใจมั่น และปัญญา ความรอบรู้ อย่างน้อย 1 ด้าน ส่งผลต่อการบริหารจัดการของผู้ประกอบการธุรกิจปุยในจังหวัดกาญจนบุรี ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 หลักผล 5 ส่งผลต่อการบริหารจัดการของผู้ประกอบการธุรกิจปุยในจังหวัดกาญจนบุรี

หลักผล 5	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	.789	.211		3.740**	.000
ศรัทธา ความเชื่อ (X21)	.300	.055	.388	5.480**	.000
วิริยะ ความเพียร (X22)	.339	.066	.373	5.136**	.000
ปัญญา ความรอบรู้ (X25)	.209	.056	.249	3.549**	.001
สมาธิ ความตั้งใจมั่น (X24)	.179	.057	.212	3.148**	.002
สติ ความระลึกรู้ได้ (X23)	.154	.064	.184	2.201*	.030

Multiple R = .824^c, R² = .678, Adjusted R² = .670, Std. Error = .307, F = 76.667, Sig = .000

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01, *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 หลักผล 5 ส่งผลต่อการบริหารจัดการของผู้ประกอบการธุรกิจปุยในจังหวัดกาญจนบุรีทั้ง 5 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้คือ ศรัทธา ความเชื่อ (X21) วิริยะ ความเพียร (X22) ปัญญา ความรอบรู้ (X25) สมาธิ ความตั้งใจมั่น (X24) สติ ความระลึกรู้ได้ (X23) ผลการวิเคราะห์หาค่า สัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R²) เท่ากับ .670 และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการตัดสินใจ (Std. Error) เท่ากับ .307 แสดงว่า หลักผล 5 สามารถร่วมกันทำนายการบริหารจัดการของผู้ประกอบการธุรกิจปุยในจังหวัดกาญจนบุรี ได้ร้อยละ 67.0 ซึ่งสามารถเขียนในรูปของสมการได้ดังนี้

$$\hat{Y} = .789 + .300X_{21} + .339X_{22} + .209X_{25} + .179X_{24} + .154X_{23}$$

$$Z_y = .388Z_{(X_{21})} + .373Z_{(X_{22})} + .249Z_{(X_{25})} + .212Z_{(X_{24})} + .184Z_{(X_{23})}$$

3. พุทธนวัตกรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการของผู้ประกอบการธุรกิจปุยในจังหวัดกาญจนบุรี สามารถอธิบายความสัมพันธ์ได้ดังนี้

การบริหารจัดการของผู้ประกอบการธุรกิจปุยในจังหวัดกาญจนบุรี ได้แก่ กิจกรรมหลัก ประกอบด้วย 1. ด้านการนำวัสดุอุปกรณ์สินค้ามาใช้ในธุรกิจ 2. ด้านการดำเนินงานของฝ่ายต่าง ๆ ที่ต้องประสานงานกัน 3. ด้านการจัดส่งสินค้าออก 4. ด้านผลิตภัณฑ์และการให้บริการ 5. ด้านการตลาดและการขาย กิจกรรมสนับสนุน ประกอบด้วย 6. ด้านโครงสร้างธุรกิจ 7. ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ 8. ด้านการพัฒนาเทคโนโลยี และ 9. ด้านการจัดซื้อสินค้าและปัจจัยการผลิต โดยนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ามาบูรณาการ ได้แก่ หลักพระ 5 เพื่อให้การบริหารจัดการของผู้ประกอบการธุรกิจปุยในจังหวัดกาญจนบุรี มีความสมบูรณ์ทั้งทางโลกและทางธรรม ประกอบด้วย 1. ศรัทธา ความเชื่อ 2. วิริยะ ความเพียร 3. สติ ความระลึกได้ 4. สมาธิ ความตั้งใจมั่น และ 5. ปัญญา ความรอบรู้ นอกจากนั้นยังนำปัจจัยการบริหารจัดการในองค์กร มาเป็นพื้นฐานในการบริหารจัดการของผู้ประกอบการธุรกิจปุยในจังหวัดกาญจนบุรี ประกอบด้วย 1. ด้านคน (Man) 2. ด้านเงิน (Money) 3. ด้านวัสดุสิ่งของ (Materials) 4. ด้านการจัดการ (Management) 5. ด้านคุณธรรม (Morality)

อภิปรายผลการวิจัย

1. การบริหารจัดการของผู้ประกอบการธุรกิจปุยในจังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 8 ด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย ดังนี้ ด้านผลิตภัณฑ์และการให้บริการ รองลงมาคือ ด้านการนำวัสดุอุปกรณ์สินค้ามาใช้ในธุรกิจ ด้านการตลาดและการขาย ด้านโครงสร้างธุรกิจ ด้านการจัดส่งสินค้าออก ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ด้านการดำเนินงานของฝ่ายต่าง ๆ ที่ต้องประสานงานกัน ด้านการจัดซื้อสินค้าและปัจจัยการผลิต และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาเทคโนโลยี ตามลำดับ โดยการบริหารจัดการของผู้ประกอบการธุรกิจปุยในจังหวัดกาญจนบุรีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านผลิตภัณฑ์และการให้บริการ การนำวัสดุอุปกรณ์สินค้ามาใช้ในธุรกิจ การตลาดและการขาย รวมถึงด้านโครงสร้างธุรกิจ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับกิจกรรมหลักและกิจกรรมสนับสนุนในการดำเนินธุรกิจอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของกรวิวัฒน์ วัฒนศรีอุทัย (2566) เรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมเครื่องสำอางในประเทศไทย ที่พบว่า การพัฒนาอุตสาหกรรมเครื่องสำอาง ประกอบด้วย กิจกรรมหลัก ได้แก่ การนำวัสดุอุปกรณ์สินค้ามาใช้ในธุรกิจ การดำเนินงานของฝ่ายต่าง ๆ การจัดส่งสินค้าออก การตลาดและการขาย และผลิตภัณฑ์และการให้บริการ รวมทั้งกิจกรรมสนับสนุน ได้แก่ โครงสร้างธุรกิจ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาเทคโนโลยี และการจัดซื้อสินค้าและปัจจัยการผลิต ความสอดคล้องของทั้งสองงานวิจัยอยู่ที่การให้ความสำคัญกับองค์ประกอบของการบริหารจัดการธุรกิจในทุกห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain) ทั้งกิจกรรมหลักและกิจกรรมสนับสนุน โดยผลการศึกษาของธุรกิจปุยพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงส่วนใหญ่ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์และการให้บริการ การตลาดและการขาย การจัดส่งสินค้าออก และการนำวัสดุอุปกรณ์สินค้ามาใช้ในธุรกิจ ซึ่งเป็นองค์ประกอบเดียวกัน อันเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาอุตสาหกรรม นอกจากนี้ ด้านโครงสร้างธุรกิจ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ และการจัดซื้อสินค้าและปัจจัยการผลิต ยังปรากฏเป็นปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญในทั้งสองงานวิจัยเช่นเดียวกัน แต่ผลการวิจัยธุรกิจปุย พบว่า ด้านการพัฒนาเทคโนโลยี อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งแม้จะยังได้รับความสำคัญน้อยกว่าด้านอื่น แต่ก็สอดคล้องกับงานวิจัยของกรวิวัฒน์ วัฒนศรีอุทัย ที่มองว่า การพัฒนาเทคโนโลยีเป็นกิจกรรมสนับสนุนที่มีบทบาทต่อการเพิ่มประสิทธิภาพและศักยภาพการแข่งขันของธุรกิจในระยะยาว ดังนั้น ผลการวิจัยทั้งสองจึงสนับสนุนแนวคิดเดียวกันว่า ความสำเร็จของธุรกิจเกิดจากการบริหารจัดการองค์ประกอบต่าง ๆ อย่างครบถ้วนและเชื่อมโยงกัน ทั้งในด้าน

การดำเนินงานหลักและการสนับสนุนองค์กรให้สามารถสร้างคุณค่าและความสำเร็จในการแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการของผู้ประกอบการธุรกิจปุยในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า 1. ปัจจัยการบริหารภายในองค์กรส่งผลต่อการบริหารจัดการของผู้ประกอบการธุรกิจปุยในจังหวัดกาญจนบุรี 3 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้คือ ด้านคุณธรรม ด้านเงิน ด้านวัสดุ สิ่งของ มีเพียงด้านคน และด้านการจัดการ ที่ไม่ส่งผลต่อการบริหารจัดการของผู้ประกอบการธุรกิจปุยในจังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R^2) เท่ากับ .548 แสดงว่า ปัจจัยการบริหารภายในองค์กรสามารถร่วมกันทำนายการบริหารจัดการของผู้ประกอบการธุรกิจปุยในจังหวัดกาญจนบุรี ได้ร้อยละ 54.8 สอดคล้องกับงานวิจัยของจรูญศักดิ์ สุนทรเดชา (2562) ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเฝ้าระวังพฤติกรรมสุขภาพผู้สูงอายุด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ซึ่งพบว่า การพัฒนาระบบงานให้มีประสิทธิภาพต้องอาศัยการพัฒนาใน 2 ด้านสำคัญ ได้แก่ ด้านคน โดยการเสริมสร้างความรู้และทักษะการใช้งานระบบ และ ด้านเครื่องมือและกระบวนการ โดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อลดขั้นตอนการทำงานและลดความผิดพลาดในกระบวนการดำเนินงาน ความสอดคล้องของทั้งสองงานวิจัยอยู่ที่การชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยภายในองค์กรมีบทบาทสำคัญต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและการพัฒนาองค์กร ไม่ว่าจะเป็นองค์กรธุรกิจหรือองค์กรด้านสาธารณสุข โดยต่างให้ความสำคัญกับการจัดสรรและบริหารทรัพยากรที่มีอยู่ภายในองค์กรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งด้านทรัพยากรทางการเงิน วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และกระบวนการดำเนินงาน ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ผลการศึกษาของจรูญศักดิ์ สุนทรเดชา ยังสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีในการพัฒนากระบวนการทำงาน ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับผลการวิจัยของธุรกิจปุยในด้านการบริหารวัสดุสิ่งของ อันเป็นทรัพยากรสำคัญที่ช่วยสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรให้เกิดความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่มีประเด็นที่แตกต่างกัน คือ งานวิจัยของจรูญศักดิ์ สุนทรเดชา ให้ความสำคัญกับด้านคน ในฐานะองค์ประกอบหลักของการพัฒนาระบบงาน ขณะที่ผลการวิจัยของผู้ประกอบการธุรกิจปุย พบว่า ด้านคนไม่ส่งผลต่อการบริหารจัดการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งอาจเกิดจากลักษณะการดำเนินธุรกิจปุยที่พึ่งพาการบริหารเงินทุน คุณธรรมในการดำเนินธุรกิจ และการจัดการวัสดุอุปกรณ์มากกว่าปัจจัยด้านบุคลากรโดยตรง ดังนั้น ทั้งสองงานวิจัยจึงมีความสอดคล้องกันในประเด็นที่ว่า การบริหารทรัพยากรภายในองค์กรเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานและความสำเร็จขององค์กร แม้บริบทและลักษณะขององค์กรจะแตกต่างกันก็ตาม โดยเฉพาะการบริหารทรัพยากรและกระบวนการภายในให้เหมาะสมกับเป้าหมายขององค์กรแต่ละประเภท และ 2. หลักผล 5 ส่งผลต่อการบริหารจัดการของผู้ประกอบการธุรกิจปุยในจังหวัดกาญจนบุรี ทั้ง 5 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้ คือ ศรัทธา ความเชื่อ วิริยะ ความเพียร ปัญญา ความรอบรู้ สมานิตี ความตั้งใจมั่น สติ ความระลึกได้ ผลการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R^2) เท่ากับ .670 หลักผล 5 สามารถร่วมกันทำนายการบริหารจัดการของผู้ประกอบการธุรกิจปุยในจังหวัดกาญจนบุรี ได้ร้อยละ 67.0 สอดคล้องกับงานวิจัยของพระราชพงศาวดาร (น้อย กาละสังข์) และพระปราโมทย์ วาทโกวิโท (2556) เรื่อง การเสริมสร้างพลังใจของชาวพุทธในสหรัฐอเมริกาตามหลักผล 5 : กรณีกิจศึกษาวัฒนธรรมคฤหัสถ์ ซึ่งพบว่า หลักผล 5 เป็นธรรมอันเป็นกำลังที่ช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่น ความเข้มแข็งทางจิตใจ และความพร้อมในการเผชิญกับปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ โดยแนวทางการเสริมสร้างพลังใจประกอบด้วยการสร้างศรัทธาให้มั่นคง การพัฒนาความเพียร การฝึกสติ การสร้างสมานิตี และการพัฒนาปัญญา ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของหลักผล 5 เช่นเดียวกัน ความสอดคล้องของทั้งสองงานวิจัยอยู่ที่

การยืนยันว่า หลักพะ 5 เป็นพลังภายในที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะด้านศรัทธาและวิริยะ ซึ่งปรากฏว่าเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงต่อการบริหารจัดการของผู้ประกอบการธุรกิจปุ๋ย และสอดคล้องกับแนวคิดของพระราชพงศาวดารและพระปราโมทย์ที่มองว่า ศรัทธาเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างความมั่นใจในสิ่งที่ถูกต้อง ส่วนวิริยะเป็นแรงผลักดันให้เกิดความพยายามและความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานจนบรรลุเป้าหมาย นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกันในด้าน สติ สมาธิ และปัญญา ซึ่งเป็นคุณธรรมที่ช่วยให้บุคคลสามารถควบคุมความคิด อารมณ์ และการตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม ผู้ประกอบการที่มีสติและสมาธิย่อมสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ทางธุรกิจได้อย่างรอบคอบ ขณะที่ปัญญาช่วยให้เกิดการตัดสินใจที่ถูกต้องและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ทั้งนี้ แนวทางการเสริมสร้างพลังใจตามหลักพะ 5 ที่งานวิจัยของพระราชพงศาวดารและพระปราโมทย์นำเสนอ ยังสะท้อนลำดับของการพัฒนาคุณลักษณะภายในที่เอื้อต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการเช่นเดียวกับผลการวิจัยครั้งนี้ ดังนั้น ผลการวิจัยทั้งสองจึงมีความสอดคล้องกันในประเด็นที่ว่า หลักพะ 5 เป็นพื้นฐานสำคัญของการเสริมสร้างพลังใจ ความเข้มแข็งทางจิตใจ และศักยภาพในการบริหารจัดการ โดยช่วยให้บุคคลมีความเชื่อมั่น ความเพียร ความรอบคอบ และความสามารถในการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล อันนำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินงานและการบริหารองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ

3. พุทธนวัตกรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการของผู้ประกอบการธุรกิจปุ๋ยในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า การบริหารจัดการของผู้ประกอบการธุรกิจปุ๋ยในจังหวัดกาญจนบุรี ได้แก่ กิจกรรมหลัก ประกอบด้วย 1. ด้านการนำวัสดุอุปกรณ์สินค้ามาใช้ในธุรกิจ 2. ด้านการดำเนินงานของฝ่ายต่าง ๆ ที่ต้องประสานงานกัน 3. ด้านการจัดส่งสินค้าออก 4. ด้านผลิตภัณฑ์และการให้บริการ 5. ด้านการตลาดและการขาย กิจกรรมสนับสนุน ประกอบด้วย 6. ด้านโครงสร้างธุรกิจ 7. ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ 8. ด้านการพัฒนาเทคโนโลยี และ 9. ด้านการจัดซื้อสินค้าและปัจจัยการผลิต โดยนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ามาบูรณาการ ซึ่งได้แก่ หลักพะ 5 เพื่อให้การบริหารจัดการของผู้ประกอบการธุรกิจปุ๋ยในจังหวัดกาญจนบุรี มีความสมบูรณ์ทั้งทางโลกและทางธรรม ประกอบด้วย 1. ศรัทธา ความเชื่อ 2. วิริยะ ความเพียร 3. สติ ความระลึกได้ 4. สมาธิ ความตั้งใจมั่น และ 5. ปัญญา ความรอบรู้ นอกจากนี้ยังนำปัจจัยการบริหารจัดการในองค์กรมาเป็นพื้นฐานในการบริหารจัดการของผู้ประกอบการธุรกิจปุ๋ยในจังหวัดกาญจนบุรี ประกอบด้วย 1. ด้านคน (Man) 2. ด้านเงิน (Money) 3. ด้านวัสดุสิ่งของ (Materials) 4. ด้านการจัดการ (Management) และ 5. ด้านคุณธรรม (Morality) สอดคล้องกับงานวิจัยของพระพจนาคณี สุนตมโน (เกษวงศ์รอด) (2564) เรื่อง พุทธธรรมมาภิบาลเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดสระแก้ว ซึ่งพบว่า การพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานจำเป็นต้องอาศัยทั้งปัจจัยด้านการบริหารจัดการองค์กรและการบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้าด้วยกัน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควบคู่กับการยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม ความสอดคล้องที่สำคัญของทั้งสองงานวิจัย คือ การให้ความสำคัญกับ การผสมผสานหลักการบริหารสมัยใหม่เข้ากับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เพื่อยกระดับประสิทธิภาพขององค์กร โดยงานวิจัยเกี่ยวกับธุรกิจปุ๋ยนำปัจจัยการบริหารจัดการในองค์กร เช่น คน เงิน วัสดุสิ่งของ การจัดการ และคุณธรรม มาเป็นพื้นฐานในการบริหารธุรกิจ ขณะที่งานวิจัยนี้ได้นำปัจจัยการปฏิบัติงานตามหลัก 7S และการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรมาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาองค์กร ซึ่งล้วนสะท้อนแนวคิดเดียวกันว่า การบริหารองค์กรให้ประสบความสำเร็จจำเป็นต้องอาศัยทั้งระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ทั้งสองงานวิจัยยังมีความสอดคล้องในด้านการนำ หลักพะ มาใช้เป็นกรอบในการเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากรและองค์กร แม้ว่าการวิจัยธุรกิจปุ๋ยจะใช้ หลักพะ 5 ได้แก่ ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ และปัญญา ส่วนงานวิจัยของพระพจนาคณี สุนตมโน

(เกษตรกรรม) ใช้หลักพละ 4 ได้แก่ ปัญญาพละ วิริยพละ อนวัชพละ และสังคหพละ แต่ทั้งสองแนวคิดต่างมุ่งเน้นการเสริมสร้างพลังภายในของบุคคลให้มีความรู้ ความเพียร ความรับผิดชอบ และคุณธรรมในการปฏิบัติงาน อันเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ประสิทธิภาพและความสำเร็จขององค์กร ดังนั้น ผลการวิจัยทั้งสองจึงมีความสอดคล้องกันในประเด็นที่ว่า การพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืนควรอาศัยทั้งหลักการบริหารจัดการที่เป็นระบบและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการพัฒนาคนและองค์กรควบคู่กัน ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณธรรม และเกิดประโยชน์ต่อองค์กรและสังคมโดยรวม

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยสามารถสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับพุทธนวัตกรรมการส่งเสริมการบริหารจัดการของผู้ประกอบการธุรกิจปุยในจังหวัดกาญจนบุรี ได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

จากภาพที่ 1 จากแผนภาพดังกล่าวสามารถอธิบายองค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย ได้ดังนี้

พุทธนวัตกรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการของผู้ประกอบการธุรกิจปฏึกในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่าผู้ประกอบการธุรกิจปฏึกนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ามาบูรณาการซึ่งได้แก่ หลักพละ 5 เพื่อให้การบริหารจัดการของผู้ประกอบการธุรกิจปฏึกในจังหวัดกาญจนบุรี มีความสมบูรณ์ทั้งทางโลกและทางธรรม ประกอบด้วย 1. ศรัทธา ความเชื่อ เชื่อมั่นในงาน องค์กร และการทำธุรกิจอย่างมีคุณธรรม 2. วิริยะ ความเพียร เพียรพยายาม พัฒนางาน และไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค 3. สติ ความระลึกได้ คิครอบคอบ ควบคุมตน และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล 4. สมาธิ ความตั้งใจมั่น ตั้งใจทำงาน มุ่งเป้าหมาย และลดความผิดพลาด และ 5. ปัญญา ความรอบรู้ ใช้ความรู้ นวัตกรรม และข้อมูลพัฒนางานและการตัดสินใจ นอกจากนี้ยังนำปัจจัยการบริหารจัดการในองค์กร มาเป็นพื้นฐานในการบริหารจัดการของผู้ประกอบการธุรกิจปฏึกในจังหวัดกาญจนบุรี ประกอบด้วย ด้านคน ด้านเงิน ด้านวัสดุสิ่งของ ด้านการจัดการ ด้านคุณธรรม เพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการของผู้ประกอบการธุรกิจปฏึกในจังหวัดกาญจนบุรี ทั้งกิจกรรมหลัก ได้แก่ การนำวัสดุอุปกรณ์สินค้ามาใช้ในธุรกิจ การดำเนินงานของฝ่ายต่าง ๆ ที่ต้องประสานงานกัน การจัดส่งสินค้าออก ผลิตภัณฑ์และการให้บริการ การตลาดและการขาย และกิจกรรมสนับสนุน ได้แก่ โครงสร้างธุรกิจ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาเทคโนโลยี การจัดซื้อสินค้าและปัจจัยการผลิต

สรุปและข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้ประกอบการธุรกิจปฏึกควรกำหนดนโยบายส่งเสริมการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ เช่น ระบบบัญชีออนไลน์ ระบบบริหารคลังสินค้า ระบบติดตามคำสั่งซื้อ และการวิเคราะห์ข้อมูลทางธุรกิจ เพื่อเพิ่มความรวดเร็ว ลดต้นทุน และเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันในระยะยาว
2. ผู้ประกอบการธุรกิจปฏึกควรกำหนดนโยบายพัฒนาระบบการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภายในองค์กร โดยจัดให้มีช่องทางการสื่อสารที่ชัดเจน การประชุมติดตามผลอย่างต่อเนื่อง และการกำหนดบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่ายอย่างเหมาะสม เพื่อลดความซ้ำซ้อน ความล่าช้า และเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ผู้ประกอบการธุรกิจปฏึกควรจัดทำระบบตารางการเคลื่อนย้ายสินค้า การรับคืนสินค้า และการบริหารสินค้าคงค้างอย่างชัดเจน โดยกำหนดขั้นตอน ผู้รับผิดชอบ และระยะเวลาดำเนินงาน พร้อมนำระบบบันทึกข้อมูลมาใช้เพื่อลดความผิดพลาดและเพิ่มความรวดเร็วในการจัดการคลังสินค้า
2. ผู้ประกอบการธุรกิจปฏึกควรพัฒนาระบบติดตามและตรวจสอบกระบวนการผลิตในทุกขั้นตอน ตั้งแต่วัตถุดิบ การผลิต จนถึงการส่งมอบสินค้า โดยกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างฝ่ายต่าง ๆ เพื่อให้สามารถจำหน่ายสินค้าได้อย่างมีคุณภาพและตรงเวลา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งต่อไปควรขยายการวิจัยไปสู่การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (AI), Internet of Things (IoT) และ Blockchain ร่วมกับหลักพุทธธรรม เพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการธุรกิจปฏึกที่มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีประสิทธิภาพสูง ตลอดจนสามารถคาดการณ์แนวโน้มตลาดและการผลิตได้ล่วงหน้า

2. ควรวิจัยและพัฒนาโมเดลธุรกิจใหม่ที่ผสานหลักพุทธ เช่น ความพอเพียง ความไม่เบียดเบียน เข้ากับแนวคิด ESG และ Circular Economy เพื่อสร้างต้นแบบผู้ประกอบการที่สามารถเติบโตทางเศรษฐกิจ ควบคู่กับความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2566). กรมส่งเสริมการเกษตรพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ดินปุ๋ยทั่วประเทศสู่การเป็น ขั้วเคลื่อน ศตปช. เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกร. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการเกษตร.
- จรรยาภรณ์ สุนทรเดชา. (2562). การพัฒนารูปแบบการเฝ้าระวังพฤติกรรมสุขภาพผู้สูงอายุด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (ดัชนีนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพงษ์ศักดิ์ สนมโน (เกว่งครอด). (2564). พุทธธรรมภิบาลเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดสระแก้ว (ดัชนีนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระราชพงศาวดาร (น้อม กาละสังข์) และพระปรมาภิไธย วาทโกวิท. (2565). การเสริมสร้างพลังใจของชาวพุทธในสหรัฐอเมริกาตามหลักพล 5 : กรณีศึกษาวัดมณฑลเทศาภิบาล. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 10(4), 1477-1491.
- ภริพัฒน์ วัฒนศิริชัย. (2566). การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมเครื่องสำอางในประเทศไทย (ดัชนีนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พิราภรณ์ ป้อมคำ. (2569, 5 มกราคม). ผู้จัดการฝ่ายบุคคล บริษัท ไอออนิก จำกัด [บทสัมภาษณ์].
- สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2566). การศึกษาสมรรถนะการบริหารจัดการของผู้ประกอบการ SMEs ภาคการเกษตร. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม.
- สมาคมการค้าปุ๋ยและธุรกิจการเกษตรไทย. (2566). รายงานสถานการณ์ตลาดปุ๋ยอินทรีย์ประจำปี 2566. กรุงเทพฯ: สมาคมการค้าปุ๋ยและธุรกิจการเกษตรไทย.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดกาญจนบุรี. (2566). แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดกาญจนบุรี (พ.ศ. 2566-2570) ฉบับทบทวน ปี 2568. กาญจนบุรี: สำนักงานเกษตรจังหวัดกาญจนบุรี.
- สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ. (2566). รายงานการประเมินศักยภาพด้านนวัตกรรมของผู้ประกอบการ SMEs ภาคการเกษตร. กรุงเทพฯ: สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ.
- สำนักงานพาณิชย์จังหวัดกาญจนบุรี. (2566). การศึกษาศักยภาพทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ปุ๋ยอินทรีย์ในจังหวัดกาญจนบุรี. กาญจนบุรี: สำนักงานพาณิชย์จังหวัดกาญจนบุรี.
- สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดกาญจนบุรี. (2566). รายงานการศึกษาศถานการณ์และศักยภาพอุตสาหกรรมปุ๋ยอินทรีย์ในจังหวัดกาญจนบุรี. กาญจนบุรี: สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดกาญจนบุรี.
- _____. (2566). รายงานสถานการณ์อุตสาหกรรมปุ๋ยอินทรีย์จังหวัดกาญจนบุรี ปี 2566. กาญจนบุรี: สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดกาญจนบุรี.

Yamane, T. (1973). Statistic: An Introductory Analysis (3rd ed.). New York: Harper and Row.